



Валентина ГАНЖА,
*вчителька біології комунального закладу загальної середньої освіти
«Гімназія №12 Хмельницької міської ради»*

Роль дитячих об'єднань в реалізації освіти для збалансованого розвитку

Освіта для збалансованого розвитку виходить за межі традиційного навчання, поєднуючи знання, цінності та практичні дії, спрямовані на гармонійне співіснування людини і природи. Дитячі об'єднання виступають ефективним соціально-педагогічним інструментом, що сприяє становленню активної громадянської позиції, розвитку відповідальності за стан довкілля та формуванню екологічної культури підростаючого покоління. Одним із дієвих шляхів формування екологічно свідомої особистості є залучення дітей і молоді до діяльності громадських організацій, які працюють у сфері охорони навколишнього природного середовища. Яскравим прикладом такої діяльності є Всеукраїнська дитяча спілка «Екологічна варта» — громадська організація, що об'єднує дітей і педагогів на засадах гуманізму, відкритості, добровільності, творчої ініціативи та активності.

Метою діяльності Спілки є формування нового природоохоронного світогляду, виховання екологічно свідомої особистості та реалізація засад сталого (збалансованого) розвитку. Її діяльність носить міждисциплінарний і практико орієнтований характер і спрямована не лише на засвоєння екологічних знань, а й на формування ціннісних орієнтацій, соціальної активності та відповідальної поведінки щодо природи й суспільства.

Одним із пріоритетних напрямів ВДС «Екологічна варта» є просвітницька діяльність, що реалізується через проведення тематичних акцій, флешмобів, інформаційних кампаній, спрямованих на популяризацію екологічного способу життя. Такі заходи підвищують рівень обізнаності учнів про проблеми довкілля, спонукають до практичних дій у побуті та громаді. Важливе місце посідає дослідницька діяльність учнів, що передбачає участь у моніторингових спостереженнях за станом природних об'єктів, проєктах зі збереження біорізноманіття, вивченні впливу людської діяльності на довкілля. Залучення дітей до таких досліджень сприяє розвитку критичного мислення, формуванню навичок роботи з інформацією та усвідомленню власної ролі у збереженні екосистем.

Не менш значущим напрямом є волонтерська та природоохоронна діяльність, яка об'єднує дітей навколо спільних екологічних цілей. Через участь у проєктах «Парки – легені міст», «Живи, Земле!», «Джерело життя» тощо учні набувають досвіду співпраці, планування екологічних ініціатив, організації природоохоронних акцій на рівні школи й громади. Такі форми роботи сприяють досягненню мети і завдань Концепції екологічної освіти України, Цілей сталого розвитку.

У гімназії №12 Хмельницької міської ради шкільний осередок Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта» успішно діє з 2000 року. Організаторами та натхненниками діяльності вартівців стали Бочко Марія Іванівна та Мирна Лілія

Анатоліївна. Важливо, що робота осередку ніколи не обмежувалася лише теоретичним вивченням екологічних питань. Юні природоохоронці беруть активну участь в екологічних акціях, озелененні територій, моніторингу стану довкілля, популяризації сортування відходів. Через таку діяльність учні навчаються діяти, брати відповідальність, усвідомлювати власний внесок у спільну справу збереження природи.

Екологічне виховання не може бути ефективним без практичної діяльності. Саме у процесі участі в екологічних акціях і соціальних ініціативах формується справжня екологічна свідомість. Члени «Екологічної вarti» вчать не лише берегти природу, а й працювати в команді, приймати рішення, розвивати лідерські якості.

Такі напрями діяльності, як участь у проєктах з енергозбереження, дослідження місцевих екосистем, створюють платформу для розвитку громадянської активності. Залучення молоді до природоохоронного руху сприяє формуванню нової культури спілкування з природою — культури відповідальності, бережливості та гармонії.

Чимало вихованців шкільного осередку ВДС «Екологічна варта» продовжують свою діяльність у сфері екології, стають ініціаторами місцевих екопроєктів, волонтерами, екологами, журналістами, педагогами. Про себе вартівці говорять: «Нас цікавить життя лісу і поля, степу та гірського водоспаду. Нас зворушує схід сонця і спів птахів. Нас турбує повітря, яким ми дихаємо, вода, яку ми п'ємо, Земля, на якій ми живемо. Ми досліджуємо проблеми довкілля і закликаємо всіх до їх вирішення. Ми віримо в те, що здатні зробити нашу Землю прекрасною».

ВДС «Екологічна варта» є потужним ресурсом розвитку особистості, здатної діяти в інтересах природи, суспільства та майбутніх поколінь, а тісна співпраця школи зі Спілкою забезпечує ефективну інтеграцію екологічного компоненту в освітній процес та сприяє формуванню в учнів цінностей сталого розвитку.

Використані джерела

1. Мартиненко Н.О. Роль дитячих об'єднань у формуванні екологічної культури учнів // Вісник педагогічних наук. – 2018. – № 2. – С. 78–85.
2. Кузьменко О.В. Проєктна діяльність у шкільних екологічних осередках як засіб виховання екологічно свідомої особистості // Науково-методичний журнал «Педагогічна практика». – 2019. – № 4. – С. 56–63.
3. Соколова І.П. Впровадження принципів сталого розвитку через участь учнів у громадських екологічних організаціях // Освіта і суспільство. – 2020. – № 5. – С. 33–40.